

SIGURNA ŽENSKA KUĆA

podgorica.crna gora

SIGURNA ŽENSKA KUĆA

ul. "Slobode" 74, Podgorica. Crna Gora

tlf. + 081 23 11 53

tlf. + 081 23 23 52

shelter@cg.yu

<http://www.sigurna-zenska-kuca.cg.yu/>

INICIJATIVA NVO "SIGURNA ŽENSKA KUĆA" ZA IZMJENU CRNOGORSKOG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA

DEKRIMINALIZACIJA PROSTITUCIJE I KAŽNJAVANJA KLIJENATA U PROSTITUCIJI

UVOD

U javnosti je trgovina ženama sve prisutnija tema, no najčešće se o njoj govori s aspekta kršenja ljudskih prava i borbe protiv organizovanog kriminala.

Ovdje ćemo o tom problemu progovoriti iz jedne druge perspektive: aspekta muškog nasilja nad ženama. Pored porodičnog nasilja koje smo već naučili prepoznavati, nasilje se ispoljava i u prostituciji.

Kao i drugi oblici muškog nasilja nad ženama, prostitucija je rodno specifični fenomen; velika većina žrtava su djevojke i žene, a počinitelji, u ovom slučaju "korisnici", su po pravilu muškarci.

Zašto postoji prostitucija?

Bitan uslov za prostituciju i trgovanje ženama su seksualni prohtjevi muškaraca usmjereni na žene, mlade djevojke i djecu. Kad muškarci seksualno iskorištavanje žena i djece ne bi smatrali pravom koje se samo po sebi razumije, prostitucija i trgovina u svrhu seksualne eksploatacije ne bi postojale. Trgovci

ljudima i svodnici profitiraju na ekonomskoj, socijalnoj, političkoj i pravnoj potčinjenosti i zavisnosti žena i djevojaka. Jasan dokaz toga je činjenica da su žene koje su izvrgnute dodatnom potlačivanju i eksploataciji - kao što je **rasizam** - mnogo zastupljenije u globalnoj industriji prostitucije i trgovine ženama. U zemljama gdje je ostvaren napredak u poboljšanju statusa žena i uslova u kojima žive - u društvima u kojima su im garantovana određena bazična politička prava, dostupnost zaposlenja i obrazovanja i gdje je životni standard viši - žene i djevojke imaju više alternativa i stoga su manje ranjive i rjeđe pribjegavaju prostituciji kao načinu opstanka i egzistencije.

Siromaštvo, neadekvatno i nedostupno školovanje, beskućništvo, ovisnost o drogama, seksualna i rasna diskriminacija su konstatne teme u biografijama žena koje su sada u prostituciji ili su se njome prije bavile. Pored toga, međunarodne studije pokazuju da je između 65 i 90% prostitutki bilo seksualno zlostavljano od strane muških rođjaka ili poznanika dok su bile djevojke. Mnogo djece, većinom djevojčica, koje su bile seksualno iskorištavane u vrlo ranoj dobi, muškarci koji su ih iskorištavali potom

podgorica.crna gora

prodaju u prostituciju. Prema zadnjim međunarodnim studijama, 14 godina starosti predstavlja prosječni uzrast za ulazak djevojaka u prostituciju.

U istraživanju koje je obuhvatilo oko petsto prostitutki iz pet zemalja, ustanovljeno je da se u 67% slučajeva javljaju simptomi karakteristični za post-traumatski stresni poremećaj ratnih vojnih veterana a taj procenat je sličan još samo kod žena žrtava nasilja, žrtava silovanja i žrtava raznih oblika torture. Nažalost, prostitucija je maknuta s dnevnog reda u mnogim zemljama.

Gdje god se o zakonima protiv trgovanja ljudima raspravlja na medju-regionalnim i međunarodnim forumima, nije uputno raspravljati o prostituciji kako se ne bi ugrozili dogovori postignuti o trgovanju ljudima. Nažalost, i oni koji odlučuju podliježu ovoj cenzuri.

Ne možemo razdvojiti eksploataciju koja se događa na lokalnoj, od one koja se događa na medjunarodnom nivou.

Vraćanje prostitucije na dnevni red je sam srž prostitucije. U zemljama koje tolerišu prostituciju, kao što je jedan komentator primijetio, ima više bordela nego škola..

Želimo li bordele svuda? Je li prostitucija karijera kojoj trebaju težiti mlade djevojke?

U zemljama koje su legalizovale/regulisale prostituciju najveći broj žena koje se time bave su strankinje. Postoje dokazi da se u zemlje, poput Njemačke

ili Holandije, u kojima je prostitucija dio ekonomskog i radnog sektora, ilegalno uveze najviše žena u svrhu prostitucije. Na primjer, istraživanje koje je napravila Budimpeštanska grupa pokazalo je da 80% žena u bordelima Holandije čine strankinje. Tvrdnje da legalizacija i regulacija prostitucije smanjuje nasilje nad ženama koje se bave prostitucijom i poboljšava zdravstveno stanje u seks-industriji su nedokazane i treba ih temeljito preispitati.

Suočeni smo s javnom političkom krizom o legalizaciji/regulaciji prostitucije. Vlade trebaju odbaciti legalizaciju kao pogrešno rješenje i početi smatrati prostituciju povredom ženskih ljudskih prava, kako bi je mogle vratiti na dnevni red.

Borba protiv legalizacije/regulacije prostitucije kao rada žene u prostituciji ne možemo definisati industrijom dijelom poslovnog sektora, a svodnike menadžerima.

Legalizacija/regulacija seks-industrije ne spominje glavnu posljedicu, a to je da su žene u prostituciji posebna, izdvojena klasa žena čiji je posao pružati seksualne usluge muškarcima - iako su uslovi regulisani, radi se o potražnji (muškaraca) za robom (ženskim tijelom).

Treba dekriminalizovati žene u prostituciji. Kazniti treba regrutere, svodnike, posrednike, vlasnike bordela i korisnike usluga.

Treba kazniti korisnike

U prostituciji i trgovanju ljudima najmanje se raspravlja o muškarcima koji kupuju žene za seksualno iskorištavanje u prostituciji, pornografiji, seks turizmu ili naručivanju nevjeste poštom. Ne možemo samo slegnuti ramenima i reći "muškarci su takvi", "prostitucija oduvijek postoji", "i mušterije su također žrtve". Ne možemo reći djevojkama i ženama koje se bave prostitucijom neka samo tako nastave jer je to neizbježno. Trebamo preduzeti odgovornost i mijenjati ponašanje muškaraca svim mogućim sredstvima - obrazovnim, kulturnim, uvođenjem zakona koji kažnjavaju muškarce kao klijente u prostituciji, zbog seksualnog iskorištavanja.

Takodje, treba zakonom regulisati konfiskaciju imovine stečenu na prodaji ženskog tijela.

Ko su kupci?

Pošto se tradicionalno pretpostavlja da muškarci koji kupuju i iskorištavaju djevojke i žene prostitutke to čine iz svoje «prirodne» seksualne potrebe, njihovi skriveni motivi su rijetko preispitivani ili proučavani. Umjesto na korisnike

prostitucije, to jest muškarce, pažnja je uglavnom usmjerena na prostitutke, usprkos činjenici da se prostitucija održala u potpunosti zbog muških seksu-

alnih prohtjeva i ponašanja.

Pa ko su onda ti muškarci koji posjedovanje i kupovinu žena i djece doživljavaju svojim pravom i podvrgavaju ih bolnim seksualnim iskustvima i povredjavanju?

Prema najnovijim studijama koje je proveo švedski Nacionalni institut za javno zdravstvo (Folkhälsoinstitutet 1998:1) jedan od osam muškaraca u Švedskoj bar jednom tokom života pribavlja seksualne usluge prostitutki.

• PROSTITUCIJA U CRNOJ GORI

Skriveni crveni fenjeri

Ženske organizacije u Crnoj Gori su protiv legalizacije prostitucije. Smatraju da bi na taj način do žena pristupila velika masa i uvela bi dalje eksploatacija istih.

Treba se protiviti legalizaciji prostitucije, ali istovremeno se treba boriti protiv silovanja, seksualnog nasilja i trgovine ljudima. Legalizacija prostitucije ne može biti rješenje za žene koje su žrtve nasilja i trgovine ljudima. Legalizacija prostitucije može biti samo dio rješenja, ali ne i rješenje. Treba se boriti protiv svih oblika seksualnog nasilja i trgovine ljudima. Legalizacija prostitucije može biti samo dio rješenja, ali ne i rješenje. Treba se boriti protiv svih oblika seksualnog nasilja i trgovine ljudima.

U Crnoj Gori je uvijek bila prisutna prostitucija. Oduže se ne kašnjava ni govoreći o njoj, ali se ne može reći da je nestala. U Crnoj Gori je uvijek bila prisutna prostitucija. Oduže se ne kašnjava ni govoreći o njoj, ali se ne može reći da je nestala. U Crnoj Gori je uvijek bila prisutna prostitucija. Oduže se ne kašnjava ni govoreći o njoj, ali se ne može reći da je nestala.

Ti pojedinci predstavljaju prosjek švedskih muškaraca svih dobi i iz svih društvenih slojeva. Većina ih je u braku ili u vanbračnoj zajednici i imaju djecu. Pretpostavka da se radi o usamljenoj, devijantnoj osobi nije se pokazala tačnom.

Vjerovatnije je da je on dobro odjeven, dobro plaćen, pripadnik srednjeg sloja, otac na službenom putu. Kupci imaju novac, stabilnost, obrazovanje i moć, za razliku od žena i djece koje kupuju.

Studija sprovedena u Štokholmu tokom 2002. g. je pokazala da je 10% mladića u dobi između 16 i 25 godina u nekom trenutku "platilo za seksualnu uslugu". Kupci su po tome vrlo vjerovatno i tinejdžeri koji imaju pristup prostitutkama putem kompjutera za kojim sjede u svojoj spavaćoj sobi.

Efekti prostitucije

Popularni savremeni filmovi, oglasi, moda, muzika, književnost i mediji uopšte portretišu žene i djevojke kao poželjne objekte, ali na taj način prezentuju nerealnu sliku kako žena uopšteno, tako i prostitucije. Time je trivializovano ekstremno nasilje koje nad djevojkama i ženama vrše kupci, svodnici i trgovci ljudima. U svakom drugom kontekstu njihovo bi ponašanje prema osobama koje se prostitušu bilo okarakterizovano kao seksualno nasilje i silovanje. Pored ekstremnog ponižavanja i degradacije, žene i djevojke u prostituciji redovno su izložene zlostav-

ljanju, silovanjima, fizičkim napadima, mučenju, neželjenim trudnoćama, neplodnosti, ozljedama ili trajnim povredama kostura, genitalnog područja i anusa.

Drugi konstantno prisutni rizik je rizik od polno prenosivih bolesti, uključujući i HIV/AIDS, što ne samo da tim ženama i djevojkama ugrožava zdravlje i život, već predstavlja i teško kršenje njihovog dostojanstva, integriteta i ljudskih prava.

Činjenica da su ta djela počinjena u zamjenu za novac ni na koji način ne umanjuje ogromnu fizičku i psihičku štetu koja se čini njihovim tijelima i umu. Psihološki i emocionalni efekti mogu ostaviti doživotne posljedice na žene i djevojke.

Međunarodne studije pokazale su da prostitutke pate od istih emocionalnih trauma kao ratni veterani i žrtve mučenja. One takodje mogu osjećati i iste simptome -flash back, duboku anksioznost ili depresiju, nesanicu i stres. Vrlo su česta samoubistva i pokušaji samoubistva. Jedna kanadska studija pokazala je da je vjerovatnoća za ubistvo prostitutki 40 puta veća nego što je to u populaciji žena uopšteno, pa nije pretjerivanje ako kažemo da je prostitucija smrtonosna za žene.

Što uraditi?

Mnogi donatori i Vlade ulažu u ženske organizacije koje se protive trgovanju ljudima i prostituciji.

Važno je da vlade koje ne podržavaju legalizaciju prostitucije ulažu u nevladine ženske organizacije, pogotovo u zemljama u razvoju i u zemljama u finansijskim i političkim krizama, kako se projekti koji zastupaju rodnu jednakost ne bi odnosili samo na zemlje koje legalizuju prostituciju. Vlade koje su legalizovale/ regulisale prostituciju, npr. Holandija, doniraju novac mnogim nevladinim organizacijama koje rade na problemu nasilja nad ženama, a mnoge od njih bave se i problemom trgovanja ljudima i prostitucije. Mnoge nevladine organizacije koje finansiraju strane organizacije koje se zalažu za seks-industriju, prihvataju njihovo stanovište jer se boje da će izgubiti donacije iako je iz iskustva poznato da legalizacija/regulacija prostitucije nije rješenje.

Protokol o sprječavanju, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom, slijedi načela navedena u Konvenciji o suzbijanju trgovanja ljudima i eksploatacije prostitucije drugih, iz 1949, Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Konvenciji o pravima djeteta.

Ovaj Protokol protiv trgovanja ljudima čvrsto je utemeljen u instrumentima međunarodne zajednice i nastavlja tamo gdje su drugi stali, u zaštiti temeljnih ljudskih prava žena i djece.

Sami međunarodni sporazumi nisu dovoljni u borbi protiv trgovanja ženama i djecom. No, Protokol protiv takvog trgovanja veliki je korak naprijed u 21. vijeku.

Prostitucija kao oblik muškog nasilja nad ženama - švedski primjer

Za razliku od mnogih zemalja u svijetu gdje se prostitucija na razne načine toleriše, na prostituciju se u Švedskoj gleda drugačije: kao na aspekt muškog nasilja prema ženama i djeci. Zakonom je priznata kao oblik eksploatacije žena i djece i ozbiljan je društveni problem koji nije štetan samo za pojedinu ženu ili dijete koji se prostitušu, nego za društvo u cjelini.

Švedska vlada već dugo daje prioritet suzbijanju prostitucije i trgovanja ljudskim bićima u svrhu seksualne eksploatacije.

To je u Švedskoj jedan od središnjih ciljeva u postizanju jednakosti između žena i muškaraca na nacionalnoj ravni, ali i internacionalno, jer će rodna jednakost širom svijeta ostati nedostižna dok god muškarci kupuju, prodaju i eksploatišu žene i djecu kroz prostituciju.

U posebnom zakonodavstvu o grubom kršenju ženskog integriteta, švedska Vlada i Parlament su definisali prostituciju kao oblik muškog nasilja nad ženama i djecom. Od 01.01.1999. g., kupovanje - ili pokušaj kupovanja - seksualnih usluga putem prostitucije predstavlja krivično djelo kažnjivo novčanom kaznom ili zatvorskom kaznom do šest mjeseci.

Žene i djeca koje/a su bile/a žrtve prostitucije ili

trgovanja ne snose nikakve zakonske posljedice.

Prostituisane osobe se smatraju oštećenom, dvostruko eksploatisanom stranom: i od svodnika i od kupaca. Iz toga proizlazi generalni stav da se otklanjanjem rizika da osobe koje se prostitušu budu kažnjene, potiče motivacija za izlazak iz te situacije.

Usvajanjem tih mjera Švedska je cijelom svijetu poslala poruku da prostituciju smatra ozbiljnim oblikom potčinjavanja žena i da treba uložiti napor da se suzbije.

Prema Zakonu o zabrani kupovanja seksualnih usluga (1998:408) osoba koja povremeno pribavlja seksualne odnose u zamjenu za novac - osim ako taj čin nije kažnjiv po švedskom Krivičnom zakonu - bit će kažnjena za kupovanje seksualnih usluga novčanom kaznom ili zatvorskom kaznom u maksimalnom trajanju od 6 mjeseci.

Pokušaj kupovanja seksualnih usluga kažnjiv je po 23. članu Krivičnog zakona.

Ovo krivično djelo obuhvata sve oblike seksualnih usluga, bilo da su kupljene na ulici, u bordelima, u takozvanim salonima za masažu, od usluga eskorta (pratnje) ili u drugim sličnim okolnostima.

Od kada je ovaj zakon stupio na snagu, prema pokazateljima policije i socijalnih službi, drastično je opao broj žena u uličnoj prostituciji.

Kažnjavanje je također dovelo do pada broja muškaraca koji kupuju seksualne usluge, kao i žena koje se regrutuju u prostituciju.

Posljednje istraživanje javnog mnjenja, izvršeno u jesen 2002. godine, pokazalo je da 80% državljanki i državljana Švedske podržava ovaj zakon.

Podvođenje: U 6. poglavlju, članu 8. švedskog Krivičnog zakona, svako ko u svrhu zarade omogućava, potstiče ili na neprihvatljiv način iskorištava povremene seksualne odnose u koje ulazi druga osoba u zamjenu za novac, smatra se krivim za krivično djelo podvođenja i biće osuđen kaznom zatvora do 4 godine. Ako se radi o kvalifikovanom obliku izvršenja sa otežanim okolnostima (teški oblik podvođenja, 6. poglavlje, član 9.) određuje se kazna zatvora od najmanje 2 i najviše 6 godina. Pokušaj podvođenja ili teški oblik podvođenja te priprema ili obmana u svrhu izvršenja teškog oblika podvođenja, kao i propust da se otkrije to krivično djelo, također su kriminalizovani.

Omogućavanje seksualnih odnosa u svrhu zarade može imati različite oblike: vođenje bordela, iznajmljivanje prostorija za svrhu prostitucije ili pomaganje kupcu da nađe osobu koja se prostituše.

Do 01.07.2002.g. slučajevi trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja bili su procesuirani pod odredbama za podvođenje ili, zavisno o pojedinom slučaju za otmicu, neovlašćeno oduzimanje slobode, stavljanje osobe u nevoljnu situaciju, prisiljavanje ili seksualnu eksploataciju.

Trgovanje ženama i djecom u svrhu seksualnog iskorištavanja

Međunarodna trgovina ženama i djecom je rastući, svjetski problem. Po procjeni UN-a oko 4 miliona žena i djece godišnje postaju žrtve trgovine ljudima, a većina ih je iskorištavana u seksualne svrhe: prema IOM-ovim podacima oko 500.000 žena prodato je godišnje na lokalna tržišta prostitucije u Evropi.

Prema članu 3. UN-ovog Protokola o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom, trgovanje ljudima znači "regrutovanje, transport, organizovanje prelaza, skrivanje ili prihvatanje osobe putem prijateljstva, upotrebom sile ili drugih oblika prinude, otmicom, prevarom, lukavštinom, zloupotrebom vlasti ili položaja ranjivosti, ili davanjem i primanjem novca ili usluga da

bi se dobio pristanak osobe, preuzimanje kontrole nad drugom osobom u svrhu seksualnog iskorištavanja. Iskorištavanje uključuje, u najmanju ruku, iskorištavanje prostituisanja drugih ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili radnje slične ropstvu, služenje ili odstranjivanje organa".

Bez obzira na ciljeve trgovanja ljudima (osim seksualne eksploatacije, to mogu biti prisilni rad ili usluge, ropsko služenje, odstranjivanje organa...) pojedinci, grupe ili organizovane mreže to čine isključivo kako bi iskorištavali svoje žrtve. Trgovci ljudima su često

vrlo organizovani, bezobzirni preduzetnici koji ostvaruju ogroman profit eksploatišući žene i djecu u seksualne svrhe. Ogromne svote novca koje generiše globalna industrija prostitucije ide direktno u džepove svodnika, trgovaca ljudima i vlasnika bordela, a indirektno pridonosi zaradi turističkih agencija, hotela, restorana, prevoznika i oglašivača.

Međunarodna trgovina ženama ne bi mogla na ovakav način cvjetati da ne postoje lokalna tržišta prostitucije gdje su muškarci voljni i sposobni kupovati i prodavati žene i djecu. U cilju što veće zarade i pronalazjenja novih tržišta njih

tako sele iz država juga u sjeverne ili iz istočnih u zapadne države, već prema tome gdje je najveća potražnja.

Trgovci ženama i djecom privlače žene primamljivim ponudama za rad u inostranstvu, a kada stignu u zemlju odredišta, oduzmu im dokumente, često ih siluju i seksualno zlostavljaju kao oblik «inicijacije», da bi ih potom zatvorili u bordele, klubove ili stanove u kojima su prisiljene na prostituciju i potpuno izolovane od društva.

Svodnici ih u potpunosti kontrolišu, ne samo da im oduzimaju zaradu, nego im zabranjuju i slobodu kretanja, ionako ograničenu neposjedovanjem dozvole boravka, bilo kakvih dokumenata te nepoznavanjem jezika.

REGIONALNI OKVIR DJELOVANJA

- Pakt stabilnosti

Trgovina ženama je danas međunarodno prepoznata kao jedan od najsloženijih problema kršenja ljudskih prava u našoj regiji. Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu je stvoren kao inicijativa Evropske zajednice 1999. godine i predstavlja proces koji ima za cilj postizanje trajnog mira, demokratije, poštovanja ljudskih prava i ekonomskog napretka kako bi se ostvarila stabilnost u čitavoj regiji, jačala regionalna saradnja i zemlje ovog prostora uključile u evropske integracije. Pakt stabilnosti ima 54 subjekta: 38 učesnica (11 zemalja jugoistočne Evrope, 15 članica EU, 9 ostalih zemalja, 3 organizacije), 13 pomagača i 2 države posmatračice.

Crna Gora spada u grupu od 11 zemalja (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Moldova, Rumunija, Srbija i

Crna Gora, Slovenija i Turska) kojima je namijenjena pomoć.

Pakt stabilnosti nije međunarodni ugovor već prije svega dokument političke prirode. Osnovni operativni temelj Pakta je Regionalni sto za jugoistočnu Evropu, u čijem okviru djeluju tri radna stola: prvi - za demokratizaciju i ljudska prava, drugi

podgorica.crna gora

- za državnu obnovu, razvoj i saradnju i treći - za sigurnosna pitanja. Unutar trećeg radnog stola osnovana je 2000. godine Radna grupa za trgovinu ljudima (Task Force on Trafficking in Human Beings). S obzirom na snažnu komponentu ljudskih prava, aktivnosti Radne grupe su usko vezane i uz aktivnosti prvog radnog stola (demokratizacija i ljudska prava) uzevši u obzir socijalne i ekonomske uzroke trgovine ljudima. Radna

Aktuelnosti
"SIGURNNA ŽENSKA KUĆA" PROTIV LEGALIZACIJE NAJSTARIJEG ZANATA NA SVIJETU

Koordinatorica Nевladine organizacije Sigurna ženska kuća Maja Raičević protiv je legalizacije prostitucije, a za njenu dekriminalizaciju. - Njegovino za to da se prostitucije kriminalizuje. Smatramo da u Crnoj Gori nema uslova da se prostitucija legalizuje i mislimo da bi, ukoliko bi se takav zakon donio, ošao do brojnih zloporaba u smislu da bi se možda koristilo i za trgovinu ženama i njihovom daju eksploataciju - rekla je Raičevićeva "Danu". Udruženje vlasnika noćnih barova Srbije i Crne Gore sakupilo je 2.000 potpisa tražeći legalizovanje najstarijeg zanata na svijetu. U Udruženju, kako je prenijela B92, prikupljaju dokumentaciju koju će proslijediti Međunarodnom sudu za ljudska prava u Strazburu i Međunarodnom monetarnom fondu. Vlasnici noćnih barova ističu da ne žele da ih smatraju makrotrgovci. -U Holandiji je prostitucija legalizovana, ali su uslovi za otvaranje bordela izuzetno rigorozni. Mi nemamo uslova da se to ispoštuje, i znajući kakva je trenutna situacija u zemlji, sigurno bi došlo do eksploatacije. Zakon se ne bi primjenjivao onako kako je zamišljen i opet bi išao na štetu žena - komentari je koordinatorice SŽK. Milijerija o ozakonjenju crvenih tenjera su podijeljena. Oni koji su "za" kao argument navode zdravstvenu zaštitu, penziju, lakšu evidenciju o broju prostitutki. Argumenti "protiv" su da bi svodnici, prodajući ženske tijelo legalno, izvlačili glavni profit. Svi su, međutim, sačuvali da je za legalizovanje prostitucije potrebna pravna država, a i Srbija i Crna Gora daleko su od toga. Takođe, navode da bi o uslovima legalizacije trebalo upitati i prostitutke. Prostituciju su legalizovale i Holandija, Njemačka i Slovenija, dok Hrvatska razmišlja da to uradi. Za Raičevićevu, bolja varijanta od donošenja akta o legalizaciji je zakon o krivičnom gonjenju korisnika usluga prostitutki. - Mnoge zemlje zapadne Evrope, poput Švedske, imaju zakon o kažnjavanju klijenata. Taj zakon je svakako bolje rješenje nego predlog da se prostitucija legalizuje, s obzirom na to da se u tim slučajevima kažnjavaju ljudi koji koriste te usluge, a ne žene koje se bave prostitucijom, a koje su, prema mišljenju većine NVO, u tom poslu zbog nekih teških životnih okolnosti. Znači, za njih prostitucija nije izbor, već nešto što se namestilo - ocijenila je Raičevićeva. Ona smatra da država mora da istraži uzroke prostitucije i uvede evidenciju o broju žena i djevojaka koje se time bave. S. NIKOVIĆ

grupa usko koordiniše svoje aktivnosti s drugim relevantnim aktivnostima Pakta stabilnosti, kao što je Radna grupa za rodnu ravnopravnost (Gender Task Force), Inicijativa protiv organizovanog kriminala (SPOC) i Antikorupcijska inicijativa (SPA).

CRNOGORSKO ZAKONODAVSTVO

Uvod

U posljednje dvije godine, Crnogorsko krivično zakonodavstvo je značajno reformisano. Donijeti su i veoma važni Zakoni u okviru sprovođenja reforme pravosudnog sistema CG i to KZ CG i ZKP koji su se počeli primjenjivati u aprilu 2004. godine, zatim Zakon o zaštiti svjedoka, čija je primjena počela od aprila 2005. godine. Ove promjene su uslovljene, ne samo donošenjem Ustavne povelje SiCG, kada je krivično – pravna materija prešla isključivo u nadležnost država članica, već i potrebom da se nacionalno zakonodavstvo usaglasilo sa međunarodnim standardima zastupljenim u krivično – pravnoj materiji.

Međutim, i pored donošenja ovih Zakona, ne možemo reći da je naše dosadašnje zakonodavstvo uskladjeno sa međunarodnim standardima, pa je već dosadašnja praksa ukazala na neophodnost izmjena ili

donošenje novih Zakona, kao i inkriminisanje novih krivičnih djela, koje tretiraju problematiku prostitucije i trgovine ljudima.

Krivično zakonodavstvo, još nedovoljno razvijeno, prilazi ovim problemima sa mnogih aspekata, a sve to smanjuje efikasnost kontrole ovog fenomena.

Razvoj međunarodnog kriminala koji postaje sve organizovaniji, pogoduje porastu prostitucije i trgovine ljudima. Specijalizovane analize su pokazale da su najznačajniji oblici trgovine ljudima, organizovana prostitucija, podvodjenje na prostituciju i ilegalno usvajanje djece. Primjetan je porast prostitucije tj. uvećanje potražnje za mladim licima, koja su na početku svog seksualnog života i odrastanja. Većina prostitutki nema nikakvog drugog zanimanja, a visok nivo nezaposlenosti, teških uslova rada, malih mogućnost seksualnog zlostavljanja, razlozi su za često neizbježan izbor djevojaka za prostituciju kao način opstanka. Za mnoge od njih jedina alternativa je činjenje još gorih krivičnih djela. Zbog materijalnih teškoća, prostitucija postaje način preživljavanja djevojaka, koje sebe vide marginalizovanim u društvu. Takođe, želja za brzom zaradom i luksuznim načinom života, zabavom, je jedan od razloga za odavanje prostituciji. Što se tiče odnosa između prostitutki i makroa – podvođača, on je najčešće konfliktan uz upotrebu nasilja radi kontrole žena. Do sukoba najčešće dolazi odbijanjem žrtve da se prostituše, a

nakon što joj je lažno obećan posao ili je kidnapovana ili usljed nesporazuma oko podjele novca ili gramzivosti podvođača. Isto tako postojanje kompleksa – osjećaja krivice, je razlog što se ne traži pomoć nadležnih organa, a takodje i neiskustvo, mladost, neznanje jezika i zakonodavstva strane države, strah od siromaštva su samo neke od okolnosti koje podvođači koriste da bi zadržali takvo lice u zavisnom odnosu.

Imajući u vidu i aktuelna društvena dešavanja u zemlji i okolini, Crna Gora je veoma atraktivno područje za prostitutke i trgovce ljudima zbog političke nestabilnosti u regionu, prisustva inostranih trupa, korupcije lokalne vlasti i slično. Takodje se razlikuju dvije vrste trgovaca ili podvođača, to su povremeni koji posreduju između prostitutke i klijenta s vremena na vrijeme lokalno i u kratkom vremenskom periodu bez namjere da trajno obavljaju takve aktivnosti, ponekad samo koriste priliku koju im pružaju poznanici iz inostranstva i profesionalci koji na to da omogućavaju vezu tj. odnos između ljudi koji žele da učestvuju u prodaji tijela za novac. Oni ne žele da prekinu obavljanje ove profitabilne djelatnosti. Među njima ima dosta i žena – bivših prostitutki koje u tim aktivnostima koriste prednost stečenog iskustva i poznanstva. Profesionalci koriste tj. sve više se orijentišu na međunarodnu prostituciju, koja iako je rizična donosi mnogo više materijalne koristi,

podgorica.crna gora

a koriste razne metode regrutovanja od direktnog kontakta sa žrtvom do lažnih obećanja zaposlenja u inostranstvu i najčešće su vrlo brutalni i nasilni prema žrtvama. Takođe je primjetna tendencija pomjeranja fenomena prostitucije sa interne svere na transnacionalni kriminal. Ova aktivnost se sve više usavršava, paralelno sa stepenom organizacije mreže trgovaca i podvođača, sto je jedan od razloga za uvođenje novog krivičnog djela međunarodna prostitucija.

Organizovanje prostitucije podrazumijeva i sakrivanje ove aktivnosti iza legalnih poslova zbog čega i ne čudi pojava velikog broja Agencija za foto modele, manekene, zapošljavanje, turistička putovanja i slično. Takođe, u svijetu organizovane prostitucije vidna je razlika između luksuzne i obične prostitucije. Luksuzna prostitucija je veoma teže iskorijeniti, jer se njome pružaju usluge klijanteli koja zauzima određene socijalne – društvene položaje i upravo takvi klijenti predstavljaju stalnu potražnju seksualnih usluga, a i prostitutke iz te kategorije se ne odriču takvog načina života. S' druge strane kada se radi o prisilnoj prostituciji moguća je efikasna intervencija, jer se najčešće radi o ženama koje su prisiljene na prostituciju i koje su fizički i mentalno zlostavljane.

Po našem mišljenju, sve su ovo razlozi da se na ozbiljniji i efikasniji način pristupi tretiranju problema prostitucije, zbog čega smo predložili i izmjene važećeg krivičnog zakonodavstva.

PREDLOG SŽK ZA IZMJENU KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA

Predlog za izmjenu Krivičnog zakonika Crne Gore

Trgovina ljudima

Član 444

(1) ko silom ili prijetnjom, dovodjenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi, zloupotrebom ovlašćenja, povjerenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog, zadržavanjem ličnih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, radi dobijanje saglasnosti od lica koje ima kontrolu nad drugim licem: vrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaju, sakriva ili drži drugo lice, a u cilju prinudnog rada, dovodjenja u položaj sluge, vršenja kriminalne djelatnosti, prostitucije ili prosjačenja, upotrebe u pornografske svrhe, radi oduzimanja dijela tijela za presađivanje ili radi korišćenja u oružanim sukobima, kazniće se zatvorom od jedne do deset godina.

(2) za djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno prema maloljetnom licu, učinilac će se kazniti kaznom propisanom za to djelo i kad nije upotrijebio silu, prijetnju ili neki drugi od navedenih načina izvršenja.

(3) ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno prema maloljetnom licu,

učinilac će se kazniti zatvorom najmanje tri godine.

(4) ako je usljed djela iz st. 1 i 3 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda nekog lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do dvanaest godina.

(5) ako je usljed djela iz st. 1 i 3 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom najmanje deset godina.

(6) ko se bavi vršenjem krivičnog djela iz st. 1 do 3 ovog člana ili je djelo izvršeno na organizovan način od strane više lica,

kazniće se zatvorom najmanje pet godina.

IZMJENE :

U stavu 1, kao načini izvršenja djela navedeni su sila ili prijetnja, dovodjenje u zabludu ili održavanje u zabludi zloupotreba ovlašćenja, povjerenja, ili odnosa zavisnosti ili teških prilika, zadržavanje ličnih isprava, davanje ili primanje novca ili druge koristi radi dobijanja saglasnosti od lica koje ima kontrolu nad drugim licima. Medjutim, izostavljena je otmica, kao takodje način izvršenja djela, pa je neophodno dodati u osnovnoj definiciji.

OBRAZLOŽENJA:

U članu 3-a Protokola za sprječavanje, suzbijanje, kažnjavanje i krijumčarenje ljudi, posebno žena i djece, kojim se dopunjuje konvencija Ujedinjenih Nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala definisan je pojam krijumčarenje osoba pa isti znači vrbovanje, prevoz, transfer itd. Pomoću prijetnje ili upotrebe sile. Kao i otmice.

IZMJENE:

Za osnovni oblik (stav 1) citiranim KZCG propisana je kazna zatvora od 1 do 10 godina. Za ovaj oblik neophodno je povećati donju granicu kazne zatvora na najmanje 4 ili 5 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Konvencijom UN-a proziv transnacionalnog organizovanog kriminala u čl. 2-b navedeno je da "teško krivično djelo" znači ponašanje koje predstavlja krivično djelo kažnjivo maksimalnim lišavanjem slobode u trajanju od najmanje 4 godine ili težom kaznom. Takođe, istom Konvencijom u čl. 11 tač. 1 predviđeno je da je svaka država – stranka dužna utvrditi da izvršenje krivičnog djela u skladu sa čl.5, 6, 8 i 23 iste Konvencije, podliježe sankcijama koje vode računa o težini krivičnog djela. Dakle, treba upodobiti propisane kazne za osnovni oblik ovog krivičnog djela suštini i duhu citirane konvencije UN, jer je

neosporno da je trgovina ljudima teško krivično djelo.

IZMJENE:

Takođe je neophodno propisati oštrije kazne za tač. 2 i 3 i to kao donju granicu propisati kaznu zatvora u trajanju od najmanje 8 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Imajući u vidu da je čl. 446 KZ Crne Gore st. 3 za krivično djelo zasnivanje ropškog odnosa i prevoza lica u ropškom odnosu ukoliko je to djelo učinjeno prema maloljetnom licu predviđena kazna zatvora od 5 do 15 godina, svakako se čini neophodnim da u slučaju krivičnog djela trgovina ljudima iz čl.444 tač. 3 KZ CG, kada je djelo iz stava 1 počinjeno prema maloljetnom licu, treba povećati donju granicu propisane kazne na najmanje 8 godina.

IZMJENE:

Dodati novu odredbu nakon posljednje tačke 6 pod tačkom 7 koja treba da glasi: - Ko koristi ili omogući drugoj osobi korišćenje seksualnih usluga ili u druge nedozvoljene svrhe iskoristi osobu za koju zna da je žrtve trgovine ljudima, kazniće se kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Ova odredba je bila sadržana u čl.201-a tač. 8 krivičnog zakona o izmjenama i dopunama krivičnog

zakona RCG, pa nije bilo razloga za njeno izostavljanje u novom zakonu. U mnogim zakonima – uporedno zakonodavstvo, sankcionisani su korisnici usluga pa se ne vidi razlog zbog čega bi oni bili amnestirani od krivične odgovornosti, posebno kada su znali ili mogli znati da koriste seksualne usluge osobe za koju znaju da je žrtva trgovine ljudima.

IZMJENE:

Dodati novu odredbu – tač. 8 koja glasi:

Bez uticaja je na postojanje krivičnog djela iz st. 1 i 2 ovog člana okolnost da li je osoba pristala na prisilni rad ili služenje, seksualno iskorištavanje, dovodjenje u položaj sluge ili sličan odnos ili radi oduzimanja dijela tijela za presađivanje.

OBRAZLOŽENJE:

Iako zakonski tekst mora biti jasan, konkretan i decidan, smatramo da ovakva odredba ne narušava preciznost Zakona i ne opterećuje zakonski tekst suvišnim detaljima. Naprotiv, ona je neophodna, budući da je od značaja da se u samom zakonskom tekstu prepíše njena sadržina, a ne da se ostavlja onome ko primjenjuje Zakon da različito cijeni navedene okolnosti.

IZMJENE:

Dodati novu odredbu – tač. 9 koja glasi :

Obavezno je oduzimanje imovine fizičkih i

pravnih lica – koristi stečene u izvršenju ovog krivičnog djela.

OBRAZLOŽENJE:

Ova odredba je neophodna imajući u vidu čl. 12 citirane Konvencije kojim su države stranke obavezane da donesu mjere u okviru svog zakonodavstva, a koje su nužne da bi omogućile oduzimanje koristi od krivičnih djela ili imovine čija vrijednost odgovara toj koristi. Takođe, krivičnim zakonom CG za neka krivična djela manje društvene opasnosti od trgovine ljudima, predviđeno je obavezno oduzimanje robe i predmeta, iako je čl. 75 KZ CG propisano izricanje mjere bezbjednosti – oduzimanje predmeta koji su upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje krivičnog djela ili koji su nastali izvršenjem krivičnog djela, pa ne vidimo razlog da to ne bude određeno i posebnom odredbom za krivično djelo trgovina ljudima.

IZMJENE:

Dodati novu odredbu – tač. 10 koja glasi:

Lica koja su bila predmet trgovine ljudima (žrtve) ne smiju biti deportovana, pritvorena, osuđena, ili krivično gonjena, zbog nelegalnosti svog ulaska ili boravka u zemlju tranzita ili krajnjeg odredišta, zbog umiješanosti u nezakonitu aktivnost do mjere do koje

je ta aktivnost direktna posljedica položaja žrtve.

OBRAZLOŽENJE:

Iako nije neophodno posebno obrazloženje, valja istaći da je ovakva odbrana neophodna, budući da proističe iz citirane Konvencije UN-a, kao i osnovnih principa i smjernica za borbu protiv trgovine ljudima (UNHCR). Iako citirani principi i smjernice nemaju karakter obaveznosti kao Zakon ili Konvencija, oni ipak, predstavljaju zajednički imenitelj – iskustvo svi međunarodnih organa u borbi protiv trgovine ljudima, pa su kao takvi saržani u brojnim uporednim zakonodavstvima.

IZMJENE:

Dodati odredbu – tač. 11 koja predviđa dodatne kazne – kvalifikovani oblik i koja glasi:

Ako je krivično djelo iz st. 1 ovog člana izvršeno u otežanim okolnostima ili su djelo izvršili državni službenici, ili su državni službenici izvršioci ili saučesnici, ne mogu se pozivati na imunitet;

Kazniće se zatvorom od najmanje 5 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Veoma se često dešava u praksi da su državni službenici saučesnici u bilo kom smislu ili izvršioci ovog krivičnog djela, budući da je u izvršenju ovog krivičnog djela njihova pomoć neophodna, kako

podgorica.crna gora

u smislu omogućavanja prelaska granice, izdavanja lažnih putnih isprava i slično, pa je s toga neophodno posebnom odredbom sankcionisati i njihovo učešće u izvršenju.

Posredovanje u vršenju prostitucije

Član. 210

(1) Ko navodi ili podstiče drugog na prostituciju ili učestvuje u predaji nekog lica drugome radi vršenja prostitucije ili ko putem sredstava javnog informisanja i drugih sličnih sredstava propagira ili reklamira prostituciju,

Kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana izvršeno prema maloljenom licu, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.

IZMJENE:

Dodati dvije nove odredbe st. 3 i 4

St.3

Ko radi zarade organizuje ili omogući pružanje seksualnih uluga, kazniće se zatvorom do 3 godine.

St.4

Bez uticaja je na izvršenje ovog krivičnog djela da li se osoba ranije bavila prostitucijom.

OBRAZLOŽENJE:

Postojećim odredbama KZ CG, iako se posredovanje u vršenju prostitucije najčešće vrši da bi se na taj način postigla materijalna ili neka druga korist, takva korist nije obilježje ovog krivičnog djela, već se može cijeliti samo pri odmjeravanju kazne.

Medjutim, smatramo da posebnom odredbom treba sankcionisati lica koja radi zarade organizuju ili omogućavaju pružanje seksualnih usluga, a takođe i propisati da je bez uticaja na izvršenje ovog krivičnog djela da li se osoba ranije bavila prostitucijom, a ne ostaviti to onom ko primjenjuje Zakon da po slobodnoj ocjeni procjenjuje. Takođe, kod ovog krivičnog djela treba posebnom odredbom iz istih razloga, kao i kod krivičnog djela trgovine ljudima propisati da će se korist stečena ovim djelom oduzeti.

Nedozvoljen prelaz državne granice

Član 405

(1) Ko bez propisane dozvole predje ili pokuša da predje granicu SCG, naoružan ili upotrebom nasilja,

kazniće se zatvorom do jedne godine.

(2) Ko se bavi nedozvoljenim prebacivanjem drugih lica preko granice SCG ili ko iz koristoljublja

omogućava drugom nedozvoljeni prelaz granice, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do jedne godine.

IZMJENE:

St.2 – umjesto propisane kazne odrediti kaznu zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Neosnovano je novim Zakonikom propisana za st.2 kazna zatvora do 1 godine, imajući u vidu kratak rok zastarjelosti gonjenja, neophodno je povećati gornju granicu do pet godina, kao što je i bilo propisano u čl. 249 KZ SRJ.

NOVA KRIVIČNA DJELA

MEDJUNARODNA PROSTITUCIJA

(1) Ko drugu osobu namamljuje, vrbuje ili podstiče na pružanje seksualnih usluga radi zarade u državi izvan one u kojoj ta osoba ima prebivalište ili čiji je državljanin,

kazniće se kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

(2) Ko drugu osobu silom, prijetnjom ili prevarom prisili ili navede da se uputi u državu u kojoj

nema prebivalište ili nije njen državljanin, radi pružanja seksualnih usluga uz naplatu,

kazniće se kaznom zatvora od 1 do 8 godina.

(3) Ako je krivično djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno prema djetetu ili maloljetnoj osobi, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje 3 godine.

(4) Bez uticaja je na postojanje krivičnog djela okolnost da li se osoba koja se namamljuje, vrbuje, podstiče, prisiljava ili prevarom navodi na prostituciju, već bavila prostitucijom.

OBRAZLOŽENJE:

Iako je u čl. 405 propisano krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice, ovo novo krivično djelo sadrži razne oblike podsticanja, navodjenja, radi vršenja međunarodne prostitucije. U Crnoj Gori ne postoje precizni statistički podaci o rasprostranjenosti prostitucije. I pored vodjenih medijskih kampanja pomoću kojih je javnost upoznata sa ovim problemom, još uvijek ne postoje precizni podaci koliko je otkriveno žrtava, te koliko procesuirano predmeta i koliko je učinilaca kažnjeno. Postojeće zakonodavstvo nije u svom zakonskom okviru adekvatno štitilo žrtve, niti za ovakvo ponašanje predviđjalo krivične sankcije za izvršioci, pa je zbog toga neophodno inkriminisati međunarodnu prostituciju kao novo krivično djelo.

KUPOVANJE SEKSUALNIH USLUGA

(1) Lice koje kupi ili pokuša kupiti seksualne usluge od druge osobe,

kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ukoliko je izvršen pokušaj kupovanja seksualnih usluga od djeteta ili maloljetne osobe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

OBRAZLOŽENJE:

Kupovanje seksualnih usluga do sada nije bilo sankcionirano, a razlog za uvođenje ovog krivičnog djela je prvenstveno u suzbijanju prostitucije. Svaka vrsta polnog odnosa ili druge polne radnje sa djetetom sankcionirana je drugim odredbama Krivičnog zakonika, ali nije postojalo krivično djelo koje bi krivično sankcioniralo pokušaj kupovanja polnih usluga od djeteta ili maloljetne osobe.

POLNO (SEKSUALNO) UZNEMIRAVANJE

(1) Ko zloupotrebom svog položaja na radnom mjestu ili na bilo koji drugi način koristeći odnos nadređenosti ili zavisnosti seksualno uznemirava drugo lice,

kazniće se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je usljed djela iz st. 1 ovog člana došlo do teških posljedica za oštećenog, učinioc će se kazniti kaznom zatvora od 3 mjeseca do 3 godine.

OBRAZLOŽENJE:

Čl.207 KZ CG inkriminisano je krivično djelo obljuba zloupotrebom položaja. Međutim, radnja ovog krivičnog djela koja se sastoji u navodjenju na obljubu ili sa njom izjednačen čin, ne podrazumijeva uznemiravanje u smislu verbalnih ili realnih postupaka izvršioca, koji mogu kod oštećenog izazvati osjećaj uznemirenosti, povrijeđenosti, polne slobode ili polne pripadnosti. Naime, radnje nagovaranja, predlaganja, zahtijevanja da se želi obljuba ne znače i uznemiravanje u smislu ovog člana jer se ono može ispoljiti i bez predlaganja obljube. Teži oblik ovog krivičnog djela propisan u stavu 2 određen je prirodom posljedice koje su zbog navedenog krivičnog djela nastale ili mogle nastati. Usljed navedenih postupaka uznemiravanja treba da su nastupile ili su mogle nastupiti teške posljedice, a radi se samo o posljedici koja teško pogadja oštećenog, čija se težina, kao i mogućnost nastupanja objektivno procjenjuje. Takve su na primjer prestanak radnog odnosa, razvod braka, napuštanje bračnog druga, smjenjivanje sa funkcije, velika materijalna šteta i sl.

Predlog za izmjene Zakonika o krivičnom postupku

U zakoniku o krivičnom postupku, shodno odredbama čl. 108 – 112 predviđena je zaštita svjedoka u krivičnom postupku. Čl. 108 citiranog zakonika predviđeno je:

Zaštićeni svjedok

Čl. 108

(1) Ako postoji osnovana bojazan da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedina pitanja sebe, svog bračnog druga ili bliskog srodnika izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesni integritet, slobodu ili imovinu većeg obima, svjedok može uskratiti iznošenje podataka iz čl. 101 stav 3 ovog zakonika davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne obezbijedi njegova zaštita.

(2) Zaštita svjedoka sastoji se od posebnog načina učestvovanja i saslušavanja svjedoka u krivičnom postupku.

(3) Zaštita svjedoka i drugih lica iz stava 1 ovog člana može se obezbijediti i izvan krivičnog postupka, što se uređuje i provodi prema posebnom zakonu.

(4) Sud je dužan upoznati svjedoka o pravima iz ovog člana.

Krivično – procesno zakonodavstvo koje je bilo u primjeni do ovog zakonika nije predviđalo nikakvu zaštitu svjedoka u krivičnom postupku niti van krivičnog postupka. Zaštita svjedoka predviđena je i citiranom Konvencijom UN-a u čl. 24 gdje se navode mjere koje je potrebno inkorporirati u nacionalna krivično – pravna zakonodavstva, a to su:

1. utvrditi postupke za fizičku zaštitu svjedoka, što podrazumijeva njihovo preseljenje radi zaštite informacija o njihovom identitetu i mjestu boravka;
2. mjere koje u dokaznom postupku obezbijuju svjedočenje na način kojim se garantuje sigurnost svjedoka – korišćenje komunikacione tehnologije, video linkova i slično. Takođe je predviđeno sklapanje sporazuma sa drugim državama radi preseljenja svjedoka u drugu državu kao i obaveza države koja je propisana čl. 25 citirane konvencije da obezbijedi pomoć žrtvama i njihovu zaštitu. Međutim, u citiranim odredbama ZKP- a propisani su samo način učestvovanja i saslušanja zaštićenog svjedoka, pa se takvo saslušanje svodi samo na saslušanje svjedoka pod pseudonimom i uz pomoć tehničkih uređaja, a ništa se ne govori o fizičkoj zaštiti svjedoka, niti čak predviđaju i ostale mjere zaštite, kao i krajnja mjera - promjena identiteta.

Činjenica je da je 2004 godine donijet Zakon o zaštiti svjedoka. Međutim, tim Zakonom uređ-

juju se uslovi i postupak za pružanje zaštite i pomoći svjedoku van Suda, pa je neophodno posebnom odredbom predvidjeti da će se odredbe ovog Zakona primjenjivati i na zaštitu svjedoka u sudskim postupcima u svim slučajevima, kada se to učini neophodnim.

Čl. 24 ZAKONA O JAVNOM REDU I MIRU

Ovim članom određeno je:

- Ko se odaje prostituciji ili navodi drugog na prostituciju, iznajmi mu ili ustupi prostoriju u tu svrhu ili na drugi način posreduje u vršenju prostitucije, kazniće se zatvorom do šezdeset dana.

Ko navodi na prostituciju maloljetno lice, iznajmi mu ili ustupi prostorije u tu svrhu ili na drugi način posreduje u vršenju prostitucije kazniće se zatvorom od 20 do 60 dana.

- Pravno lice koje se bavi ugostiteljskom djelatnošću ili drugo pravno lice ili samostalni ugostitelj koji iznajmi ili ustupi prostorije za vršenje prostitucije, kazniće se novčanom kaznom od stotrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici, a odgovorno lice u pravnom licu ili lice kojem je povjereno vođenje ugostiteljskog objekta novčanom kaznom od sedmostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u republici.

Dakle, prekršajno je sankcionirano lice koje

se odaje prostituciji. Naš prijedlog je da se ukine prekršajna odgovornost lica koja se odaju prostituciji, jer upravo inkriminacija prostitucije predstavlja najefikasniju mjeru kontrole podvođača nad prostitutkama.

Naime, u većini slučajeva u zemljama gdje je prostitucija zabranjena, prostitutke se ne obraćaju vlastima, a posebno u slučajevima kada se radi o imigrantima, jer bi rizikovale da budu izbačene iz zemlje. Takođe, podvođači koriste Zakone da bi ucjenjivali prostitutke koje žele da se izvuku iz takve situacije. Podvođači prijete prostitutkama i njihovim porodicama razotkrivanjem njihovog statusa. Dakle, budući da je prostitucija prekršajno sankcionirana, podvođači upravo koriste zakone da bi ucjenjivali prostitutke, prijeteći im da će ih prijaviti, zbog čega će biti odgovorne pred Sudom. To je jedan od razloga zbog čega smatramo da treba prekinuti prekršajnu odgovornost za lica koja se bave prostitucijom. Takođe smatramo da imajući u vidu društvene, ekonomske i sve druge uslove življenja u našoj zemlji, naša država nije u mogućnosti da, ukoliko bi prostitucija bila legalizovana, obezbijedi tim licima rad u kontrolisanim uslovima koji bi podrazumijevali prije svega njihovu adekvatnu fizičku i zdravstvenu zaštitu. Ovo posebno imajući u vidu činjenicu da u postojećim ekonomskim uslovima naša država nije u mogućnosti da obezbijedi adekvatan socijalni program svim drugim kategorijama lica kojima bi socijalna, zdravstvena i druga zaštita bila neophodna. Za tako nešto ne postoje ni finansijski

uslovi, niti institucionalni okvir koji bi obezbjeđivao adekvatnu zaštitu.

Analiza socijalno – kulturoloških elemenata prostitucije dovodi do zaključka da je prostitucija samo jedan aspekt kompleksnog mozaika devijantnog manifestovanja seksualnosti, kao što su pedofilija, seksualna korupcija, virtuelni seks... Svi ovi oblici mijenjaju ljudsku svijest i percepciju u međuljudskim odnosima. U skladu sa tako izmijenjenom percepcijom, neke osobe na određenim pozicijama vide sebe u mogućnosti da koriste druge ljude sa određenim "manama" (nezrelost, fizička slabost, problematična materijalna situacija i slično). Komercijalizacija međuljudskih odnosa kroz prostituciju i promiskuitet negativno utiče na položaj žene u odnosu na muškarca. Ženama se nameće zadovoljavanje seksualnih želja muškaraca, pa sve dok muškarci koji plaćaju seksualne usluge i dalje budu ljudi od ugleda, žene koje te usluge pružaju biće obilježene kao nemoralne. Upravo ovakva diferencijacija se odražava i u odnosu prostitutka - podvodač u smislu da je veća njena krivica nego njegova iako je ona žrtva, a on eksplatorator.

Zakonom o azilu, službeni list SCG br. 12/05 od 25/03/2005. godine propisana su osnovna načela i uslovi za priznavanje azila, odobravanje statusa izbjeglica i priznavanje drugih oblika zaštite prava i obaveza lica koja traže azil i izbjeglica, kao i razlozi prestanka

statusa izbjeglica na teritoriji CG.

Ovim Zakonom takodje je predviđeno u čl. 2 da je azil pravo na boravak i zaštitu koje se daje licu kome je priznat status izbjeglice u CG ili predviđen drugi oblik zaštite, dok je stranac svako lice koje nije državljanin CG, bilo da je strani državljanin ili lice bez državljanstva.

Ovaj Zakon je takodje važan za lica – žrtve trgovine ljudima. Medjutim radi se o novom zakonu pa je u zavisnosti od nadležnih institucija, od tumačenja i primjene ovog zakona u praksi, veoma važno kakav će njegov značaj biti za problem trgovine ljudima u CG.

Kako se radi o novom Zakonu još uvijek u praksi nema iskustava da li će odredbe ovog zakona zaista i pružiti potpunu zaštitu žrtvama trgovine ljudima. Imajući u vidu kako je ovom Zakonom definisan pojam stranca, da je pored navedenog, to i lice bez državljanstva, budući da se u praksi dešava da nekim žrtvama trgovine ljudima, posebno djeci nije moguće dokazati državljanstvo, značajno je da li će se ova odredba dosljedno primjenjivati i kada se radi o žrtvama trgovine ljudima.

Takodje u čl.3 ovog Zakona predviđeno je da stranac ima pravo da podnese zahtjev za dobijanje azila u CG, a nedležni organ će mu odobriti status izbjeglice ukoliko utvrdi da je njegovo strahovanje od proganjanja zbog rase, boje, pola, jezika, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih stavova u državi porijekla opravdano i da

zbog toga to lice nije u mogućnosti ili ne želi da koristi zaštitu države svog porijekla.

Treba napomenuti da su u smislu osnovnih Principa i Smjernica OHCHR-a države obavezne dati zaštitu i dozvolu za privremeni boravak žrtvama i svjedocima tokom sudskog postupka (tzv. T-viza).

Takodje djeca žrtve trgovine ljudima moraju dobiti odgovarajuću pomoć i zaštitu sa posebnim osvrtom na njihovu posebnu ugroženost prava i potrebe.

Licima koja su bila predmet trgovine ljudima mora biti zagarantovan bezbjedan povratak, po mogućnosti dobrovoljan, kako od države primaoca tako i od države porijekla. Mora im biti ponudjena pravna mogućnost repatrijacije, kada se sa razlogom može očekivati, da ista neće biti ozbiljan rizik za njihovu bezbjednost i bezbjednost njihovih porodica. Shodno navedenom, neophodno bi bilo posebnom odredbom tretirati status boravka ovih lica – žrtava trgovine ljudima.

U našem krivičnom zakonodavstvu ne postoje odredbe koje tretiraju krivičnu odgovornost pravnih lica, već je u čl. 31 KZ CG propisano da će odgovornost pravnih lica za krivična djela kao i sankcija za njih biti propisana posebnim zakonom. Dakle, postojećim krivičnim zakonodavstvom nije predviđena krivična odgovornost pravnih lica iako je citiranom odredbom predviđeno da će se to regulisati Zakonom.

Donošenje ovakvog zakona je neophodno,

imajući u vidu da je prikrivena forma trgovine ljudima i prostitucije naročito opasna, jer se često pojavljuje pod određenim "pravnim okvirima" koji se na prvi pogled čini legalnim.

Zapravo, izuzetno su postale popularne agencije za "poslovnu pratnju", uvoz "plesaćica" iz inostranstva za potrebe noćnih klubova i striptiz barova, Agencija za manekene i Agencija za sklapanje brakova.

Često su ovakvi poslovi samo paravan za organizovanu prostituciju, a pojavljuju se i nove forme koje je sve teže otkriti pa samim tim i sprečavati i kažnjavati.

Crna Gora, prema postojećim podacima, je zemlja ne samo tranzita već i krajnjeg odredišta žrtava trgovine ljudima.

Jedna od najstarijih i dobro poznatih formi kojom se regrutuju djevojke, koje kasnije postaju žrtve trgovine ljudima, je davanje oglasa u novinama koji obećavaju unosne poslove najčešće u inostranstvu, gdje kada žrtve dospiju, organizatori "posla" im oduzimaju pasoše, ostala lična dokumenta, novac i samim tim lišavaju žrtve mogućnosti da izađu iz tog kruga i shvate da su pogriješili.

Projekat je sproveden uz pomoć:
EVROPSKOG ŽENSKOG LOBIJA

WOMEN'S SAFE HOUSE

ul. "Slobode" 74, Podgorica, Montenegro

t/f. + 381 81 23 11 53

t/f. + 381 81 23 23 52

shelter@cg.yu

<http://www.sigurna-zenska-kuca.cg.yu/>

INITIATIVE FOR CHANGING MONTENEGRIN CRIMINAL CODE AND CRIMINAL PROCEDURE CODE

**Decriminalization
of prostitutes and
punishing clients of
sexual workers**

INTRODUCTION

Although sex trafficking is getting more and more present in media and public discussions, this problem is mostly spoken about from the aspect of human rights violation and fight against organized crime. We will discuss the problem from another perspective - from the aspect of male violence against women that is not only known in situations of domestic violence (where we already learned how to recognize it) but also in prostitution.

Just as the other forms of male violence against women, prostitution also is a gender specific phenomenon – the greatest numbers of victims are women and girls and the perpetrators, in this case “consumers”, are mostly men.

Why prostitution exists?

Important cause of the existence of prostitution and sex trafficking are sexual requirements of men towards women, young girls and children. If sexual

exploitation of women and children by men was not considered a warranted right, prostitution and trafficking for the purpose of sexual exploitation would not exist. Traffickers and pimps build up their profit on the economical, social, political and legal depreciation and independence of women and girls. The fact that women who are exposed to additional oppression and exploitation, such as racism, are much more involved in the global industry of prostitution and sex trafficking than women who come from societies with higher living standard (that guarantee them basic political rights, education and employment opportunities) clearly supports this statement. Women and girls from more developed countries have more alternatives and therefore are less vulnerable and less likely to recourse to prostitution as to a means of survival and existence.

Poverty, inadequate and inaccessible education, homelessness, addiction to drugs, sexual and racial discrimination are constantly present in life stories of women who are or were involved in prostitution. Furthermore, international studies show that between 65 and 90% of prostitutes were sexually

podgorica.montenegro

harassed by their male cousins or acquaintances while they were girls. Great number of children, girls mostly, who were sexually abused at their early age are being sold into prostitution by the abusers themselves. According to the latest international studies, the average age of girls when they get involved in prostitution is 14.

The research that included about 500 prostitutes from 5 countries determined that the symptoms typical for the post-traumatic stress disorder of the military veterans occur in 67% of cases and that percentage is similar only in cases of women who are victims of violence, victims of rape and those who suffered various forms of torture. Unfortunately, in many countries prostitution has been excluded from this list.

When the laws on human trafficking are discussed on the trans-regional and international forums it is not advisable to discuss prostitution in order to avoid violation of agreements reached in the field of human trafficking. Unfortunately, the ones who are in position to make decisions go under this censorship as well.

We can't separate exploitation that takes place locally from the one that occurs on the international level.

Reincluding prostitution in the timetable is essential for success in fighting this problem. It has been noted that there is a greater number of brothel

than schools in countries that tolerate prostitution. But do we want brothels all around us? Is prostitution the career young girls should strive for?

In the countries that have legalized prostitution the greatest number of women involved in it are foreigners. It has been proved that in the countries in which prostitution is part of the economical and the working sector, such as Germany or Holland, large number of women is "imported" for its purpose. For example, the research made by the Budapest group has shown that 80% of women working in brothels in Holland are foreigners. Statements claiming that legalization and regulation of prostitution decreases the level of violence against women who are involved in prostitution and improves the state of health in sex industry are unproved and should be examined in detail.

We are faced with public political crisis on legalization/regulation of prostitution. The governments should reject the legalization as a wrong solution and should start regarding it as violation of women's human rights, so that prostitution can take its place in timetable of discussions again.

The fight against legalization of prostitution as a form of employment

Women involved in prostitution can not be defined as workers in sex-industry without accepting the whole sex industry as a part of the business sector and without regarding pimps as business

managers. Those in support of legalization of the sex industry do not mention its main consequence - the isolation of women involved in prostitution as a separate class whose duty is to provide sexual services to men. Although the working conditions are regulated, the essence remains the same: it is the demand of customers (men) for commodity (women's body).

Women involved in prostitution should be decriminalized. The ones to be punished are the recruiters, pimps, intercessors, brothel owners and the customers.

Punishing the consumers

When discussing prostitution and human trafficking, men who buy women for sexual exploitation in prostitution, pornography, sex tourism, or mail order brides come in the last place. We cannot just shrug our shoulders and say "that's what men are like" or "prostitution has always existed" or "the customers are victims as well". We cannot send the message to women and girls who are involved in prostitution to keep on going like that because it is inevitable. We should accept the responsibility and make efforts in changing the behaviour of men through educational and cultural means, through implementation of laws that sentence men as clients in prostitution.

and male behaviour towards women. So, who are the man that consider the owning and purchase of women and children their right and who expose them to painful sexual experiences and violence?

According to the latest studies performed by the Swedish National Institute for Common Health (Folkhälsoinstitutet 1998:1), one out of eight men in Sweden at least once in a lifetime acquires sexual services from prostitutes.

Those individuals represent average profiles of Swedish males of all ages and of different social backgrounds. The most of them are married or in a relationship or have children as well. The assumption that customers in prostitution are lonely and deviant persons was proved to be wrong.

It is more likely that they are well dressed, well paid middle class citizen, fathers on business trips. The buyers have money, stability, education and power, unlike women and children whose sexual services they pay for.

The study performed in Stockholm during 2002 showed that 10% of men aged between 16 and 25 at certain moment paid for a sexual service. According to that the buyers are very likely even teenagers who can access information on prostitution services from their homes, through the internet.

Effects of Prostitution

Some popular contemporary movies, adds, fashion, music, literature portray women and girls as objects of desire and by doing that they present a false image of women in general but also of the world of prostitution. This approach underestimates the extreme violence that women and girls often suffer from their buyers, pimps and traffickers. Opposite to the above attitude, this kind of behaviour should be in the focus of attention since it is a matter of sexual violence and rape. Besides extreme humiliation and degradation, women and girls involved in prostitution are often abused, raped, physically attacked, tortured, they have to suffer unwanted pregnancies, infertility, scars or permanent injuries of the skeleton in the area of genitals and anus.

Second continuously present risk is the risk from sexuality transmitted diseases, including AIDS, which not only seriously threatens the girls' and women's lives but also violates their dignity, integrity and human rights.

The fact that the acts of prostitution were performed in exchange for money does not decrease the vast physical and psychical damage performed against their minds and bodies. Women and girls are very likely to suffer permanent psychological and emo-

Who are the buyers?

Since it has been traditionally presumed that men who buy and exploit prostitutes do it out of their natural sexual desire, their hidden motives were rarely examined and studied. The whole attention has been focused not on consumers, but on the prostitutes themselves, despite the fact that prostitution survived primarily because of men's sexual demands

• PROSTITUCIJA U CRNOJ GORI

Skriveni crveni fenjeri

Ženske organizacije u Crnoj Gori su protiv legalizacije prostitucije. Smatraju da bi se taj način od žena postavio uloga makara i uveličalo dalje eksploatacija iste.

U Crnoj Gori je uvek bilo prisutna prostitucija. Oduvek su se nalazili ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću. U ovom kraju, kao i svuda drugdje, postoji veliki broj ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću. U ovom kraju, kao i svuda drugdje, postoji veliki broj ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću. U ovom kraju, kao i svuda drugdje, postoji veliki broj ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću.

"U Crnoj Gori je uvijek bilo prisutna prostitucija. Oduvek su se nalazili ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću. U ovom kraju, kao i svuda drugdje, postoji veliki broj ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću. U ovom kraju, kao i svuda drugdje, postoji veliki broj ljudi koji su se bavili ovom djelatnošću."

tional effects.

International studies have shown that prostitutes suffer from the same emotional traumas military veterans and victims of torture do. Symptoms are the same as well: flash backs, deep anxiety, depression, insomnia, stress. Suicides and attempts of suicide are common among them. One Canadian study showed that it is 40 times more likely for the murder of a prostitute to occur than a murder of a woman from the "ordinary" world, so it is not too much to say that prostitution is lethal for women.

What actions should be taken?

Numerous donors and government invest in women's organizations that fight against human trafficking and prostitution. It is important that governments who do not support legalization of prostitution invest in women's NGOs, especially those in countries in transition, countries with financial and political crisis, so that projects promoting gender equality are not directed towards countries who legalize prostitution only.

The governments that have legalized prostitution, such as Holland, donate funds to numerous NGOs that are concerned with the problem of violence against women. Many of the same organizations are dealing with the problems of sex trafficking and pros-

titution as well. However, numerous NGOs financed by foreign organizations that support legalization of sex industry except that policy in fear that they might lose the donations, although they know from their experience that legalization of prostitution is not the right solution.

Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children follows the provisions stated in the Convention on Suppressing Human Trafficking, Exploitation and Prostitution of Persons from 1949, Convention on Suppressing All forms of Gender Discrimination (CEDAW) and the Convention on Children Rights.

This protocol against human trafficking is firmly established in the instruments of international community and continues where others have stopped in protection of basic human rights of women and children.

International agreements solely are not sufficient in combating trafficking of women and children; yet, the established Protocol is an important step ahead in fight against human trafficking in the 21st century.

Prostitution as form of male violence against women – Swedish example

Unlike many countries that, in different ways, tolerate prostitution, in Sweden this problem is regarded as an aspect of male violence against women and children. It is legally confirmed as a form of exploitation of women and children and a serious

public problem that harms not only woman or a child individually, but the society in a whole as well.

Swedish government has prioritized the suppression of prostitution and human trafficking for the purposes of sexual exploitation a long time ago.

In Sweden, this represents one of the central goals in achieving equality between women and men, on both national and international level, for gender equality worldwide will remain inaccessible as long as men buy, sell and exploit women and children through prostitution.

In a separate legislation on rough violation of integrity of women, Swedish government and the Parliament have defined prostitution as the form of male violence against women and children. Since 01.01.1999 purchasing or an attempt of purchase of sexual services through prostitution is a criminal offence sentenced with penal sum or with six months of imprisonment.

Women and children who were victims of prostitution or human trafficking do not suffer any legal consequences.

Persons who have been involved in prostitution are considered a damaged party, exploited both from their pimps and customers. This leads to a general attitude that the lack of risk from criminal sentence motivates prostitutes to try to leave the exploited position.

Through the adoption of these measures Sweden

has sent the message to the whole world that prostitution is a serious form of women's oppression and that serious efforts should be made in favour of its suppression.

According to the law that prohibits purchase of sexual services (1998:408) a person who occasionally attains sexual services in exchange for money – unless this act is sentenced by the Swedish Criminal Code – will be punished for the purchase of sexual services with the penal sum or with imprisonment of up to 6 months.

Attempt of purchase of sexual services undergoes penalization according to the Chapter 23 of the Criminal Code.

The criminal offence includes all forms of sexual services - whether they are purchased on the street, in brothels, in so called massage parlours, through escort services or any similar circumstances.

According to the reports of the police and social services, the number of women involved in the street prostitution has been significantly decreased with the implementation of this law.

Implementation of the given criminal sentence has also led to decrease in number of men who purchase sexual services, as well as in number of women who are being recruited into prostitution.

The last research on public opinion, conducted in autumn 2002, has shown that 80% of Swedish citizen support this law.

Pandering: In Chapter 6 of the Article 8 of the Swedish Criminal Code anyone who, for the sake of profit, enables, induces, or in an unacceptable way exploits another person who occasionally gets involved in sexual intercourse in exchange for money is considered guilty for the criminal offence of pandering and will be sentenced with up to 4 years of imprisonment. For qualified form of execution with aggravated circumstances (serious form of pandering, Chapter 6, Article 9) sentence from 2 to 6 years of imprisonment is provided. Attempt of pandering, serious form of pandering, preparation or deceit for the purpose of conducting serious form of abduction, as well as not revealing information about the conduct of the stated act are also criminalized.

Provision of sexual services for the sake of profit can vary in its

forms: it is recognised through maintenance of brothels, renting spaces for use in prostitution activities, providing help to a buyer in finding a prostitute.

Up to 01/07/2002 cases of human trafficking were processed under provisions for pandering or, depending on a particular case, under abduction, illegal deprivation of freedom, placing a person in the underprivileged position, use of force or sexual exploitation.

Trafficking women and children for the purpose of sexual exploitation

Cross-border trafficking is a fast-growing worldwide problem. According to the estimations of UN, about 4 million of women and children a year become victims of human trafficking and most of them are exploited for provision of sexual services. According to the IOM data about 500.000 women a year is sold in the European prostitution markets.

Article 3 of the UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children defines trafficking as follows: "Trafficking in persons shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs."

Whatever the specific goals of human trafficking

are (besides sexual exploitation they include forced labour or services, servitude, removal of organs...), work of individuals, groups or organized trafficking networks is based strictly on the exploitation of their victims. Traffickers are often very well organized, careless businessmen who acquire an enormous profit through exploitation of women and children for provision of sexual services. Large sums of money generated by the global prostitution industry go straight into the pockets of pimps, traffickers and brothel owners and indirectly into budgets of tourist agencies, hotels, restaurants, transporters and advertisers.

Human trafficking could not blossom on the international level if there were no local markets of prostitution where men are willing and able to trade with women and children. For the purpose of obtaining higher profit and discovering new markets women and children are relocated to places where there is higher demand for sexual services.

Traffickers recruit women offering them a well-paid job in some foreign country, but once the women reach the country of destination, their documents are taken away from them, they get raped and sexually abused as a form of "business initiation" and end up locked in brothels, clubs or apartments, forced into prostitution and completely isolated from society.

Pimps have complete control over them, and not

only that they deprive them from their earnings, but they also restrict their freedom of mobility, that has been limited with their dispossession of residence permit, identification documents and lack of language knowledge, anyway.

REGIONAL FRAMEWORK

Aktuelnosti
"SIGURNA ŽENSKA KUĆA" PROTIV LEGALIZACIJE NAJSTARIJEG ZANATA NA SVIJETU

Koordinatorica Nевladine organizacije Sigurna ženska kuća Maja Raičević protiv je legalizacije prostitucije, a za njenu dekriminalizaciju. - Njegovao za to da se prostitucije krivično goni. Smatramo da u Crnoj Gori nema uslova da se prostitucija legalizuje i mislimo da bi, ukoliko bi se takav zakon donio, došlo do brojnih zloupotreba u smislu da bi se možda koristilo i za trgovinu ženama i njihovom dalju eksploataciju - rekla je Raičevićeva "Danu". Udruženje vlasnika noćnih barova Srbije i Crne Gore sakupilo je 2.000 potpisa tražeći legalizovanje najstarijeg zanata na svijetu. U Udruženju, kako je prenijela B92, prikupljaju dokumentaciju koju će proslijediti Međunarodnom sudu za ljudska prava u Strazburu i Međunarodnom monetarnom fondu. Vlasnici noćnih barova istu da ne žele da ih smatraju makromat. - U Holandiji je prostitucija legalizovana, ali su uslovi za otvaranje bordela izuzetno rigorozni. Mi nemamo uslova da se to ispoštuje, i znajući kakva je trenutna situacija u zemlji, sigurno bi došlo do eksploatacije. Zakon se ne bi primjenjivao onako kako je zamišljen i opet bi išao na štetu žena - komentari je koordinatorice SŽK. Mišljenja o ozakonjenju crvenih tenjera su podijeljena. Oni koji su "za" kao argument navode zdravstvenu zaštitu, penziju, lakšu evidenciju o broju prostitutki. Argumenti "protiv" su da bi svodnici, prodajući žensko tijelo legalno, izložili glavni profit. Svi su, međutim, saču da je za legalizovanje prostitucije potrebna pravna država, a i Srbija i Crna Gora daleko su od toga. Takođe, navode da bi o uslovima legalizacije trebalo ugovoriti i prostitutke. Prostituciju su legalizovale i Holandija, Njemačka i Slovenija, dok Hrvatska razmišlja da to uradi. Za Raičeviću, bolja varijanta od donošenja akta o legalizaciji je zakon o krivičnom gonjenju korisnika usluga prostitutki. - Mnoge zemlje zapadne Evrope, poput Švedske, imaju zakon o kažnjavanju klijenata. Taj zakon je svakako bolje rješenje nego predlog da se prostitucija legalizuje, s obzirom na to da se u tim slučajevima kažnjavaju ljudi koji koriste te usluge, a ne žene koje se bave prostitucijom, a koje su, prema mišljenju većine NVO, u tom poslu zbog nekih teških životnih okolnosti. Znači, za njih prostitucija nije izbor, već nešto što se namestilo - ocijenila je Raičevićeva. Ona smatra da država mora da istraži uzroke prostitucije i uvede evidenciju o broju žena i djevojaka koje se time bave. S. NIKOVIĆ

Stability Pact

Human trafficking today is internationally recognized as one of the most complicated problems of human rights violation in our region. Stability Pact for South-Eastern Europe was created in 1999, on the initiative of the European Union. Its main goals include achievement of permanent peace, democracy, human rights esteem and economical development in order to obtain stability in the whole region, reinforce regional cooperation and include countries of the region into European integration procedures. Stability Pact has 54 subjects: 38 courts (11 SEE countries, 15 EU members, 9 other states, 3 organizations), 13 associates and 2 monitoring countries.

Montenegro is in the group of 11 SEE countries (Albania, Bosnia i Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Hungary, Macedonia, Moldova, Romania, Serbia and Montenegro, Slovenia and Turkey) the assistance is intended for.

Stability Pact is not an international agreement but primarily a document of political nature. Operational basis of the Pact is the Regional Table for SEE that includes 3 working tables: first is meant for democratization and human rights, second for state reinforcement, development and cooperation and third for the security matters. In 2000 a Task Force

on Trafficking in Human Beings has been organized within the third table, but its activities are also firmly connected with the activities of the first table. The Task Force closely coordinates its activities with other relevant activities of the Stability Pact, such as Gender Task Force, Stability Pact Initiative to Fight Organized Crime (SPOC) and Stability Pact Anti-Corruption Initiative (SPAI)

Women's Safe House regularly participates in these conferences through initiation of numerous activities and through submission of reports to international institutions.

MONTENEGRIN LEGISLATION

Introduction

Within the past two years, Montenegrin criminal legislation has been significantly reformed. As part of the implementation of the Montenegrin jurisdictional system reform important laws have been adopted – Criminal Code of Montenegro and Law on Criminal Procedure that were put in force in April 2004, Witness Protection Law that was put into effect in April 2005. These changes were not stipulated only with the adoption of the Constitutional Charter of Serbia & Montenegro that enabled the criminal legal matter to pass fully into the authority of member-

states, but also with the need for synchronization of national legislation with the international standards in the criminal legal matter.

However, even with the implementation of these laws we cannot say that our recent legislation responded to international standards. The preceding practice pointed out the necessity of amending old and adopting new laws as well as the need for incrimination of new criminal offences that deal with the problems of prostitution and human trafficking.

Criminal legislation, still insufficiently developed, approaches these problems from many various aspects what decreases the efficiency in control of this phenomenon.

Development of well organized transnational crime sub serves the increase in extension of prostitution and human trafficking.

Specialized researches have shown that most important forms of human trafficking are organized prostitution, pandering and illegal adoption of children. A decrease in demand for younger prostitutes – girls who are at the beginning of their sexual lives and development has also been noted. What lures women and girls into prostitution are lack of employment, difficult working conditions, small salaries, suffered sexual abuse – lack of survival opportunities. For most of them the only alternative to prostitution is as bad as prostitution and that is involvement into serious criminal acts. Because of economical

podgorica.montenegro

instability, prostitution becomes a means of survival for these girls, who find themselves marginalized and isolated from society. Wish for earning money easily and living in luxury can trick them to take up to prostitution as well.

Relationship between the pimp and the prostitute is most often inconsistent and it involves violence as a means of keeping women in control. The conflict usually occurs when a victim refuses to provide sexual services, after she has been promised a regular job or she has been kidnapped, or owing to misunderstanding based on division of the earned money or pimp's greed. The feeling of guilt and shame is one of the reasons that prevent women from seeking help from the authorities, as well as youth, lack of experience, language barrier, unawareness of their legal and human rights, fear of poverty. The pimps make use of these circumstances in order to keep the victim in dependant position.

The actual situation in the country and neighbourhood - regional political instability, presence of foreign forces, corrupted local government, etc. makes Montenegro an attractive area for prostitutes and traffickers. There are two types of traffickers – there are ones who mediate between the client and the prostitute occasionally and temporary, without intention to get permanently involved in prostitution and on the other hand there are professionals whose main source of profit is prostitution. Among them

there are lot of women – ex prostitutes who use the benefits of gained experiences and acquaintances in managing prostitution. Professionals tend to focus on international prostitution which, although more risky, brings greater material satisfaction. They use different methods for recruiting victims – from making friends with a victim to offering fake employment contracts. They usually turn extremely brutal and violent once the victim is completely in their control. This tendency of relocating prostitution from internal to the sphere of transnational crime is rapidly maturing and increasing in extension what develops a necessity for adoption of the new criminal offence – an act of international prostitution.

Organizing prostitution directly implies its disguise behind legal business such as model, employment, tourist agencies etc. Also, in the world of organized prostitution difference between expensive and ordinary prostitution is obvious. Luxurious prostitution is harder to suppress, because it provides services to clientele that holds high social positions and because prostitutes do not easily decide to leave that luxury even though they consume it from the position of a slave. On the other hand, in these circumstances it is much easier to intervene and provide help to women who have been forced into prostitution.

In our opinion, there is plenty of reasons to start treating the problem of prostitution in a more

serious and efficient way. That is why we propose the next changes to be made in actual criminal legislation:

WSH proposal for making changes in criminal code

Human trafficking

Article 444

(1) the one that by the use of force or threat, bringing into delusion or keeping in delusion, by the abuse of authorization, trust, somebody else's position of dependency or difficult life conditions, by seizing personal identification documents or by giving or receiving money or other benefits to achieve the consent of a person having control over another person: is recruiting, transporting, transferring, selling, buying, intermediating in selling or buying, harbouring or keeping another person for the purpose of forced labour or servitude, conduction of criminal acts, prostitution or begging, abuse in pornographic purposes, for the removal of body organs or for employment in armed encounter will be punished with imprisonment from one to ten years.

(2) if the act from the paragraph 1 of this Article is performed on the minor person the perpetrator will be punished with the sentence specified for the act even if the act did not involve the use of force,

threat or some other stated form of perpetuation.

(3) if the act from the paragraph 1 of this Article is performed on the minor person, the perpetrator will be punished with imprisonment of at least five years.

(4) if the act from the paragraphs 1 and 3 of this Article resulted with a serious physical injury of some person, the perpetrator will be punished with imprisonment from one to ten years.

(5) if the act from the paragraphs 1 and 3 of this Article resulted with death of one or more persons, the perpetrator will be punished with imprisonment of at least ten years.

(6) one or more perpetrators or organizers of the act from the paragraph 1 to paragraph 3 of this Article will be punished with imprisonment of at least five years.

CHANGES:

Article 1 states the possible ways of conducting the trafficking act and these are: the use of force or threat, bringing into delusion or keeping in delusion,

abuse of authorization, trust, somebody else's position of dependency or difficult life conditions, seizing personal identification documents or giving or receiving money and other benefits in order to obtain agreement of the person that have control over other person. However, the act of abduction has been left out as one of the ways of conducting the trafficking crime, so we find it necessary to be included in the basic definition.

We recommend the inclusion of the act of abduction among the above mentioned ways of conducting the trafficking act the way it is stated in the Article 3 of the Protocol for prevention, suppression and punishment of human trafficking, especially women and children that stands as a supplement to the UN Convention against transnational crime)

ANNOTATION:

The Article 3 of the UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children supplementing the UN Convention against Transnational Crime defines the term human smuggling/trafficking that stands for recruiting, transporting, transferring persons etc. by the means of threat or the use of force, as well as abduction.

CHANGES:

The quoted Criminal Code of Montenegro provides the sentence with imprisonment from one to

ten years for the basic form of this act (paragraph 1). It is necessary to increase the minimum limit of the imprisonment sentence to at least 4 or 5 years.

ANNOTATION:

The UN Convention against Transnational Organized Crime states in the Article 2-b that a "serious criminal offence" represents behaviour that is a criminal offence punishable with maximal deprivation of freedom lasting for at least 4 years or with a more serious punishment. Also, the same Convention in the Article 11 Clause 1 requires that each state party is obliged to make sure that the conduction of the criminal offence according to Articles 5, 6, 8, and 23 of the same Convention is sanctioned accordingly to the seriousness of the crime. Therefore, sentences provided for the basic form of this criminal offence should be complied with the essence and spirit of the above-mentioned UN Convention, for human trafficking is indisputably a serious criminal offence.

CHANGES:

It is also necessary to provide stricter sentences for items 2 and 3 where the minimal limit of the sentence should be 8 years of imprisonment.

ANNOTATION:

Having in mind that the Article 446 of the criminal code of Montenegro paragraph 3 for the criminal

offence of establishing a slavish relationship and transport of person in slavish position provides a sentence of imprisonment from 5 to 15 years in case that the crime was conducted against a minor person, we find that it is necessary, in the case of a criminal offence of human trafficking from the Article 444 item 3 of the criminal code of Montenegro, when the offence from paragraph 1 was conducted against a minor person, to increase the minimal limit of sentence to at least 8 years of imprisonment.

CHANGES:

Amendment of the new provision after the last item 6 under Item 7 that should state: - The one that uses or makes possible for other person to use sexual services or to exploit another person for other illegal purposes while knowing that that person is a victim of human trafficking is to be sentenced imprisonment from 6 months to 5 years.

ANNOTATION:

This provision was included in the Article Criminal code on Changes and Amendments of the Criminal Code of Montenegro, and there was no reason for its omission in the new law. Many laws sanction the consumers of the services so there is no reason for them to be amnestied of criminal responsibility, especially if they knew or could have known that they were receiving sexual services from the person who

is a victim of sex trafficking.

CHANGES:

Amending new provision— Item 8 that states: It is of no relevance for the existence of the criminal offence from paragraphs 1 and 2 of this article whether the person agreed to forced labour or servitude, sexual exploitation, being in the position of servant or similar relation or removal of organs.

ANNOTATION:

Although legal text must be clear and concrete we believe that provision of this kind does not violate the precision of the Law and does not burden the legal text with unnecessary details. On the contrary, this provision is necessary since it is of high importance that its content is set down in the very text of the Law rather than leaving the given circumstances to be randomly judged by the law enforcement person.

CHANGES:

Amending new provision – Item 9 that states: Confiscation of property of physical and legal individuals – the profit gained through the perpetuation of this criminal offence is compulsory.

ANNOTATION:

This provision is required according to the Article 12 of the above-mentioned Convention that

podgorica.montenegro

obliges the state parties to take necessary measures in their legislation that will enable the confixation of benefits achieved through perpetuation of criminal offences or confixation of property equivalent to the value of the gained benefits. Also, the Criminal Code of Montenegro provides the compulsory confixation of commodities and possessions for certain criminal offences that are not a threat to society as big as human trafficking is, although the Article 75 of the Criminal Code Of Montenegro declares the security measures – confixation of objects that were used or intended to be used for perpetuation of the criminal offence or objects that exist as an outcome of the perpetuation of the criminal offence. Therefore, we believe that this requirement should also be defined with a specific provision for the criminal offence of human trafficking.

CHANGES:

Amending new provision— Item 10 that states: Persons who were an object of human trafficking (victims) must not be deported, held in custody, convicted or criminally pursued for the acts of illegal entrance or stay in the transit country or country of destination, involvement in illegal activities up to the point where the activity is a direct circumstance of the person's position of a victim.

ANNOTATION:

Although the additional explanation is not necessary, it is good to point out that this measure is of high importance since it ensues from the quoted UN Convention, as well as from the basic principles and outlines in combating human trafficking (UNCHR). Although the mentioned principles and outlines are not compulsory in the manner of the Law or the Convention, they represent a common denominator – gathered experience of all international organs active in fighting human trafficking, which makes them a part of a great number of comparative legislations. .

CHANGES:

Amending new provision— Item 11 that requires additional sentences – a qualified form that states:

If the criminal act from the Paragraph 1 of this Article is performed under difficult circumstances, or if the state officials perpetuated or cooperated in the perpetuation of the criminal offence, they cannot rely on immunity;

They will be sentenced with imprisonment of at least 5 years.

ANNOTATION:

The practice showed that state officials are often perpetrators or co-operators in this crime, since their assistance is necessary for the perpetuation of this offence, through enabling crossing of the border,

fake travel documents, etc. so it is important to sanction their involvement in the perpetuation of this crime with a separate provision.

Mediation in act of prostitution

Article 210

(1) The one deluding or inducing another person into prostitution or taking part in transferring a person to another person on behalf of performing an act of prostitution or the one proliferating or advertising prostitution through media

will be punished with penal sum or imprisonment of up to one year.

if the act from the paragraph 1 of this Article is performed on the minor person, the perpetrator will be punished with imprisonment from one to ten years.

CHANGES:

Supplementing two new provisions paragraph 3 and 4

Paragraph 3

The one who for the sake of profit is organizing or enabling provision of sexual services will be punished with imprisonment of 3 years.

Paragraph 4

Whether the person was formerly involved in prostitution or not is irrelevant for the existence of this criminal act.

ANNOTATION:

Within the existing provisions of the Criminal Code of Montenegro, although one most often commits the act of intermediation in the act of prostitution in order to achieve some material or other benefit, the said benefit is not the parameter/criterion of this criminal act, but is taken into consideration/judged only at the admeasurements of sentence.

However, we consider that persons who are organizing or enabling provision of sexual services in order to achieve profit should be penalized with a specific provision. We also believe that there should be a specific provision declaring that whether the person was formerly involved in prostitution or not is insignificant for the perpetuation of this act and that this decision should not depend on the free will of the person who enforces the Law. Also, for the same reasons, alike the Article XXX on human trafficking, this criminal act should also include a specific provision stating that the profit gained through the perpetuation of this act will be confiscated.

Illegal state border crossing

Article 405

(1) One who crosses or attempts to cross the SCG border without the required authorization, armed or with the use of violence

will be punished with imprisonment of up to one year

(2) One who is involved in illegal transfer of other persons across the SCG border or the one who enables another person illegal border crossing for the sake of acquiring profit,

will be punished with imprisonment from 6 months up to one year.

CHANGES:

Paragraph 2 –the sentence with imprisonment from 6 months up to 5 years should be set down instead of the specified sentence.

ANNOTATION:

The sentence of imprisonment of up to one year defined in the new Law is groundless. Having in mind the short validity period of criminal prosecution holdover, it is necessary to increase the higher limit of imprisonment to 5 years, as it was provided in the Article 249 of the Criminal Code of SRJ.

NEW CRIMINAL OFFENCES

INTERNATIONAL PROSTITUTION

(1) One who ensnares, recruits, induces another person to provide sexual services for the sake of profit in the country other than the one of person's residence or citizenship

will be sentenced with imprisonment from 6 month to 5 years.

(2) One who, with the use of force or by the means of threat or deceit forces or induces another person to tend towards a state in which that person has no residence or is not a citizen of, for the sake of providing sexual services with charge

will be sentenced with imprisonment from 1 to 8 years.

(3) If the criminal act from paragraphs 1 and 2 of this article was committed against a child or a minor person

the perpetrator will be punished with imprisonment of at least 7 years.

(4) If the person lured, recruited, induced or forced into prostitution was formerly involved in prostitution is irrelevant for the existence of this criminal act.

ANNOTATION:

Although the article 405 defines illegal border crossing as a criminal act, the new criminal act contains different forms of instigation and induction for the purpose of committing an act of international prostitution. There is no precise statistic data on extension of prostitution in Montenegro. Despite numerous public campaigns that informed public about this problem, there is still no accurate data on number of identified victims, processed cases and punished perpetrators. The existing legislation did not adequately protect victims within its legal framework, nor did it provide penal sanctions for perpetrators, therefore it is necessary to incriminate international prostitution as a new, separate criminal offence.

PURCHASE OF SEXUAL SERVICES

(1) One who buys or attempts to buy sexual services from another person

will be sentenced with penal sum or with imprisonment of 1 year

(2) For an attempt of purchase of sexual services from a child or a minor person

The perpetrator will be sentenced with imprisonment from 6 months to 5 years.

ANNOTATION:

Purchase of sexual services has not been sanctioned so far, and the reason for addition of this criminal offence is primarily suppression of prostitution/ Every kind of sexual intercourse or other sexual action towards a child was sanctioned with other provisions of the Criminal Code, but it did not state or sanction the criminal act of attempt of purchase of sexual services from a child or a minor person.

GENDER (SEXUAL) HARASSMENT

(1) The one who through abuse of position on work or misuse of the chief position or subordinate position of another person in any other circumstance sexually harasses another person

will be sentenced with imprisonment of up to 1 year.

(2) If the act from paragraph 1 of this Article resulted with harmful consequences for the damaged party

the perpetrator will be sentenced with imprisonment from 3 months to 3 years.

ANNOTATION:

Article 205 of the Criminal Code of Montenegro incriminates the criminal act of attaining sexual intercourse through the abuse of position. However, this criminal act considers inducement into sexual intercourse or a similar act but does not imply harassment through verbal or concrete acts of the perpetrator that can cause a damaged party to feel upset, hurt, or to feel that their sexual freedom and orientation have been questioned or violated.

According to this article, the acts of persuasion, proposing, demanding sexual intercourse are not equivalent to harassment since harassment can be manifested without proposing the sexual intercourse. More serious form of this criminal act stated in paragraph 2 determines by the nature of consequences that resulted or could have resulted from this criminal act. As a result of stated acts of harassment difficult consequences occur or may occur; these are the consequences that seriously harm the damaged party and their heaviness and the possibility of occurrence are judged objectively.

Such consequences are ending of working relationship, divorce, material damage and similar.

CHANGES IN LAW ON CRIMINAL PROCEDURE

The Law on Criminal Procedure in its provisions of Articles 108 – 112 provides protection of the witness during criminal procedure. Article 108 of the above mentioned Law states:

Protected Witness

Article 108

(1) If there are grounds to fear that by giving a statement or answering certain questions a witness would put in danger his, his spouse's or close relative's life, health, bodily integrity, freedom or property of great value, he may withhold from giving the details referred to in Article 101 paragraph 3 of this Code (identity details), answering certain questions or giving the statement altogether until his safety is secured.

(2) Witness protection shall consist of special ways of participating and questioning witnesses in criminal proceedings.

(3) Protection of witnesses and other persons from paragraph 1 can be secured outside criminal proceedings as well, which is regulated and applied in accordance with a special Law. (Emphasis added.)

(4) The court is obliged to introduce the

podgorica.montenegro

witness to his rights stated in this article.

The law on criminal procedure that was in force until the adoption of this new law did not provide witness protection of any kind within or outside the criminal procedure. Witness protection is instructed in the Article 24 of the cited UN Convention that defines measures that need to be incorporated into national criminal legislation and these are:

1. provide measures for physical protection of the witness, that include changing their place of residence in order to protect information on their identity and place of residence;

2. Measures that in the states evidence enable witness to give a statement in a way that guarantees the safety of the witness – use of communicational technology, video links and similar devices. The article also provides an agreement with other states for the purpose of victim's relocation into another country. Article 25 of the stated Convention sets an obligation of the state to provide victims with help and protection. However, the cited provisions of the Law on Criminal Procedure regulate only the method of participation and hearing of the protected witness, and that way the hearing is minimized to giving statements by presenting a different identity, as well as by means of audio and visual modifications while the very physical protection of the witness and other measures of protection, including the final measure

– the change of identity are not mentioned.

The Law on Witness Protection, adopted in 2004 regulates only the conditions and procedure for providing witness with help and protection outside of Court. Therefore it is necessary to state in a separate provision that the regulations of this law will be implemented through witness protection in court procedures in all cases when considered necessary.

ARTICLE 24 OF THE LAW ON PUBLIC PEACE AND ORDER

This article states:

The one giving in to prostitution or inducing another person into prostitution, renting or providing a space for that purpose or in any other way intermediating in the act of prostitution will be sentenced with imprisonment of up to 60 days.

The one inducing a minor person into prostitution, renting or providing a space for that purpose or in any other way intermediating in the act of prostitution will be sentenced with imprisonment from 20 to 60 days.

Legal entity employed in hotel keeping business or another legal entity or individual hotelier that rents or provides space for the act of prostitution will be sentenced with penal sum at the amount from

hundred to three hundred minimal incomes in the Republic, and the responsible legal entity or person in charge of the hotel or similar space will be sentenced with penal sum at the amount from seven to twenty minimal incomes in the Republic.

This law incriminates the person who gives in to prostitution. We recommend the abolishment of the criminal responsibility of persons who give in to prostitution because their incrimination represents the most efficient method the pimps use to maintain control over prostitutes.

In most of the cases, in countries where prostitutes are incriminated, prostitutes do not address authorities for help, especially in cases of immigrants who fear from deportation. Pimps use various methods to keep prostitutes in control: they threaten them and their families that they would reveal their status, they use laws to keep prostitutes away from leaving "business" by threatening them that will report them to authorities and that they will have to go to Court. This is the first reason for decriminalization of prostitutes.

The second reason lies in social, economical and other living conditions in our country: with the legalization of prostitution our country would not be able to provide the controlled working conditions that would primarily include the adequate physical and health protection of sex workers since it is not able to provide an adequate social program to other cat-

egories in need of social, health and other forms of protection. Montenegro lacks financial conditions and the institutional frame that could provide adequate protection.

Analysis of social and cultural elements of prostitution brings us to conclusion that prostitution is just another aspect of the complex mosaic of deviant manifestations of sexuality, such as paedophilia, sexual corruption, and virtual sex. All these forms change human awareness and perception towards human relations.

According to this alternated perception, persons on certain position can believe that they are entitled to exploit persons with certain "defects" such as immaturity, physical weakness, economical independence and similar. Commercialization of human relations through prostitution and promiscuity affect the position of women towards men negatively. Satisfaction of male sexual demands is imposed on women and as long as men who pay for sexual services are men of honour women who provide those services will be marked immoral. Such differentiation is reflected in the relationship between a pimp and a prostitute – although she is the victim and he is the exploiter she is the one who is considered guiltier.

the Law on Asylum, from the Official gazette of SCG No. 12/05 from 25/03/2005 determines the basic criteria and conditions for approval of asylum,

approval of the refugee status and other forms of protection of rights and duties of persons applying for asylum and refugees, as well as the reasons for termination of refugee status on territory of Montenegro.

Article 2 of this Law also provides the right on residence and protection for persons with approved refugee status in Montenegro or persons provided with other forms of protection, while every person who is not a citizen in Montenegro is regarded a stranger, whether that person is a foreign citizen or an entity without citizenship.

This law is important for victims of human trafficking. However, since it is recently adopted, its importance regarding problem of human trafficking in Montenegro still depends on authorized institutions, interpretation and practical implementation of the Law.

Having in mind that this law includes a person without citizenship under the term "stranger", and since it is impossible to determine citizenship of some victims of human trafficking, especially children, it is very important that this provision is literally applied in cases of human trafficking.

The Article 3 of this Law provides a stranger with the right to apply for approval of asylum in Montenegro, and the relevant authority will approve their refugee status if it verifies that the person's fear from

persecution based on race, colour, sex, language, religion, nationality, belonging to a certain social group or political attitudes in the country of origin is justified and that it disables the person from using protection of their country of origin.

According to basic Principles and Instructions of OHCHR states are obliged to provide protection and temporary residence approval for victims and witnesses during the court procedure. (The so-called T-visa)

Also, children who are victims of trafficking must receive appropriate help and protection especially considering their needs and the delicate position caused by the exploitation of their rights and needs.

A safe, desirably voluntary repatriation must be guaranteed to persons who were objected to human trafficking both by the receiving country and the country of origin. They have to be offered a legal possibility of repatriation in cases when it is reasonably expected that it will not be harmful for their safety or for safety of their families. According to stated, residential status of victims of human trafficking should be defined in a separate provision.

Our criminal legislation lacks provisions that determinate the criminal responsibility of legal entities. Article 31 of the Criminal Code of Montenegro states that the responsibility of legal entities for criminal acts as well as the sanctions provided for

these acts will be instructed in a separate Law. So, the existing criminal legislation does not provide criminal responsibility of legal entities although the cited provision states that this responsibility will be regulated by Law.

Implementation of this law is highly necessary having in mind the great danger of the hidden form of prostitution and human trafficking, because they often occur within certain frames that seem legal only at first sight.

Business escort agencies, import of dancers from abroad for the needs of night clubs and striptease bars, model agencies, marriage agencies.

These businesses are often only a folding screen hiding organized prostitution. Furthermore, new forms that are even harder to unmask, keep developing making it harder to suppress and punish these criminal acts.

According to existing data, Montenegro is not only the transit country but also the country of destination of victims of human trafficking.

One of the most common and well known means for recruiting girls who later become victims of sex trafficking is publishing newspaper adds that promise lucrative jobs abroad, but once the girls are abroad, their "employers" take their passports away from them along with other personal identification documents, money and that way make person unable to leave the trafficking circuit.

Project implemented with financial support of

EUROPEAN WOMEN'S LOBBY
LOBBY EUROPEEN DES FEMMES

